

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นางปลาวรินทร์ หูปวา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์ อุสาหะ)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์ อุสาหะ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัติ.)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน 8 ค.ศ. 2545 พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ อุตสาหะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- พัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- คณาจารย์ กศน. ปากช่อง ที่ให้คำอบรมการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

ปภาวรินทร์ ชูปวา
บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านเขาวง

บทคัดย่อ

ปภาวรินทร์ ชูปลา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาของ
 กองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัด
 นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ อุสาหะ

45 หน้า

ISBN

การประเมินโครงการบ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เพื่อ
 ศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเขาวง ในด้านต่าง ๆ ซึ่งชีวิตดำเนินการประเมิน ใช้รูปแบบ
 ของ ซิปพี EIPP MODEL เป็นตัวกำหนดกรอบและขอบเขตของการประเมิน โครงการในส่วนของ
 การเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบรายงาน บร.1-12 ซึ่งมาตรฐานการ
 ศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการสงเคราะห์ เป็นผู้ออกแบบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 แบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน และกองทุนหมู่บ้านเขาวง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน คือ
 สมาชิกผู้กู้เงินของกองทุนบ้านเขาวง

ผลการประเมินโครงการสรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานของกองทุนบ้านเขาวงบรรลุซึ่ง
 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่งผลให้ชุมชนบ้านเขาวง
 และกองทุนบ้านเขาวง เกิดศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม มีการพึ่งพาตน
 เองของชุมชน และสมาชิกในชุมชนมากขึ้น และยังสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ในระดับสังคมต่อไป

โดยภาพรวมของกองทุนบ้านเขาวง มีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่ช่วยส่งเสริม
 และขัดขวาง การเติบโตของกองทุนชุมชนบ้านเขาวง ซึ่งมีปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็น
 ปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ในการคิดหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นที่จะทำการ
 ดำเนินการของกองทุนบ้านเขาวง บรรลุตามวัตถุประสงค์ให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์อันแท้จริงที่
 เกิดขึ้น และส่งผลถึงประชาชน ของชุมชนบ้านเขาวงและประชาชนของประเทศอย่างแท้จริง

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
หน้าอำนวยการ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1. ภูมิหลัง	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีการดำเนินการ	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบายหลัก วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	5
3. แบบติดตามคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมขอกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง... ..	8
7. หลักเกณฑ์ประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพ์โมเดล.....	9
8. การวิเคราะห์ผู้ประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. รูปแบบการประเมิน	11
2. กลุ่มเป้าหมาย.....	11
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	12
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	12

เรื่อง	หน้า
5. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	13
6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา.....	13
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	26
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	34
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	35
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	40
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	42
2. วิธีการดำเนินการ	42
3. ผลการดำเนินการ	42
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	43
5. ผลการดำเนินงาน.....	43
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
ภาคผนวก ข.	ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
ภาคผนวก ค.	แผนที่หมู่บ้านต่าง ๆ ตำบลหนองน้ำ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 1

บทนำ

1) ภูมิหลัง จากนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ โดยรัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ท่านนายกได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นรูปธรรม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นโครงการหลัง และเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล ที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหา เศรษฐกิจและสังคม อย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว โดยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจน และนำไปสู่การจ้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนให้ เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตประชาชน และได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้านจนเกิดความเข้มแข็ง ในชุมชนหมู่บ้านจึงมีนโยบายเร่งด่วน และได้แถลงต่อรัฐสภา ถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งหนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างเสริมอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นให้ชาวบ้านบริหารจัดการกองทุนกันเอง ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ให้ชาวบ้านสำรวจตัวเองว่าต้องการอะไร โดยการจัดทำแผนแม่บทชุมชน แล้วพัฒนาให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้

ซึ่งตามโครงการของพันตำรวจโททักษิณชินวัตร โดยช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยมีนโยบายเร่งด่วนให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท โดยที่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา ก็ได้รับเงินโครงการ 1 ล้านบาท เช่นกัน เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2544 และได้จัดให้มีบัณฑิตกองทุนที่ว่างงานได้มีงานทำ และได้เกิดบัณฑิตกองทุนทั่วประเทศขึ้น 74,881 คน เพื่อติดตามเงินกองทุน 1 ล้านบาท

(หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 4 มกราคม 2545)

2) วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย (คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี จังหวัดนครราชสีมา)

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบ ที่ก่อให้เกิดปัญหา

2.3 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง ว่าบรรลุ วัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดไว้หรือไม่

2.4 เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย องค์กรเพื่อการเรียนรู้

3) ในการประเมินโครงการ บ้านเขาวง หมู่3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา จะ ใช้หลักการของ CIPP MODEL มาเป็นแบบในการประเมินโครงการ โดยศึกษาจาก

3.1 Context : บริบทชุมชน ทางด้านเศรษฐกิจ, สังคม, ความเข้มแข็งของชุมชน เป็นต้น

3.2 Input : ศึกษาจากระเบียบเป้าหมาย,วัตถุประสงค์ รวมทั้งระเบียบของกองทุนที่ บ้านชุมชน ร่วมกันจัดทำขึ้น

3.3 Process : ศึกษาให้ลึกจากกระบวนการต่าง ๆ ของกองทุน การคัดเลือกคุณสมบัติของ ผู้รู้ การชำระหนี้ การทำบัญชี การตลาด และกิจกรรมอื่น ๆ ที่นักศึกษามีส่วนในกองทุนด้วย

3.4 Product: การประเมินกระบวนการต่าง ๆ และวิเคราะห์ถึงผลกระทบของกองทุนที่มี ต่อชาวบ้าน ต่อนโยบายของรัฐ และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม (คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี จังหวัดนครราชสีมา)

4) วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์

ปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโอมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ที่ตลอดจนตัวแปรที่จะ

ทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วน ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

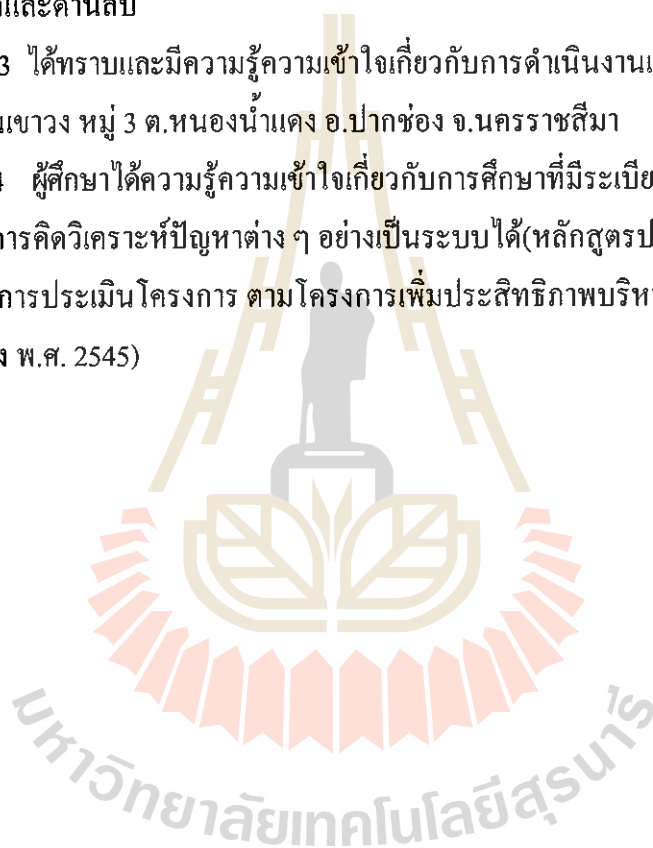
ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1,2,3,4,5 บรรณานุกรมและภาคผนวกจนสมบูรณ์ตามแนวทางที่มีคำอธิบายในชุดสารนิพนธ์ ในโครงการที่เป็นชุดภาคผนวกหมายเลข 1

5) ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาระเมินโครงการในครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 5.1 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน และทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อชุมชน
- 5.2 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลในการดำเนินงานของกองทุนทั้งด้านบวกและด้านลบ
- 5.3 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- 5.4 ผู้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่ การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้(หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง พ.ศ. 2545)

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลในการศึกษากองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและใช้ในการประเมินโครงการมีดังต่อไปนี้

1) นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

นโยบาย รัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้าน จนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วน และได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละหนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุน ในการสร้างอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน พร้อมทั้งยังได้เกิดบัณฑิต อาสาขึ้นอีกด้วย

(ไพบรรัฐ วันศุกร์ที่ 4 มกราคม 2545)

หลักการ ลำดับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการคือ

- 1) ความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหาร ราชการแผ่นดิน ตามแนวทางในหมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางให้การพัฒนา
- 4) การติดตามและการประเมินผลให้มีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการ
เพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2545)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการวัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

(ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544)

2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย
นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรี มอบหมายเป็นประธาน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ และเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คนให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย สาม คน แต่ไม่เกิน เจ็ด คน

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ ศึกษารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน ประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ จัดให้มีการประชุมชี้แจง

และฝึกอบรมบุคลากร พิจารณาแผนการบริหารจัดการกองทุนให้ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการและดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายก รัฐมนตรี 2544)

3) แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 กล่าวว่

3.1 จะต้องมีการเวียน สาม ใน สี่ ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

3.2 การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

3.2.1 เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้าน ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี

3.2.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

3.2.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ ยึดมั่นในการปกครอง

ระบบประชาธิปไตย

3.2.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

สามารถ

3.2.5 ไม่เคยได้รับโทษจำคุก

3.2.6 ไม่เคยต้องทำพิพาทถึงที่สุดว่ามีความผิด

3.2.7 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

3.2.8 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรค สอง ของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

3.2.9 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตาม ข้อ 20 (3) และ

(4) ถ้าคณะกรรมการกองทุนมีคุณสมบัติครบตามนี้ทุกข้อ ก็สามารถจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนได้ (กองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 2544)

4) แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ ความมั่นใจการบริหารกองทุน ของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิก ในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามกฎระเบียบข้อบังคับ ของกองทุน
- 5) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

- 1) ที่ตั้ง

ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 91 หมู่ 3 บ้านเขาวง ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

- 2) วัตถุประสงค์

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
- 2.2 ส่งเสริมให้ราษฎร มีการประหยัด อดออม และระดมทุน
- 2.3 ส่งเสริมให้สมาชิก รู้จักการพึ่งตนเอง
- 2.4 ส่งเสริมให้สมาชิก รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 2.5 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 2.6 เพื่อให้สมาชิก ยึดหลักคุณธรรม 5 ประการในการดำเนินงาน ความซื่อสัตย์

สุจริต, เสียสละ ความรับผิดชอบ, ความสามัคคี, ความไว้วางใจ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

- 3) แหล่งที่มาของกองทุน

- 3.1 เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้
- 3.2 ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ
- 3.3 เงินค่าหุ้น และเงินรับฝาก
- 3.5 เงินดอกเบี้ย หรือเงินผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุน

- 3.5 เงินดอกเบี้ย หรือเงินผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุน
- 3.6 เงินกู้ยืม
- 3.7 เงินสมทบจากกลุ่ม หรือองค์กรสมาชิก
- 3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับบริจาค โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด
- 3.9 เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบกองทุนกำหนด
- 4) คุณสมบัติของสมาชิก
- คุณสมบัติของสมาชิกบ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- 4.1 เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในบ้านเขาวง โดยถือทะเบียนบ้านเป็นสำคัญ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- 4.2 เป็นผู้ที่มีนิสัยดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ สนใจร่วม กิจกรรมของกองทุน
- 4.3 เป็นที่พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนทุกประการ
- 4.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 4.5 มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 4.6 เป็นผู้ถือหุ้นกองทุน ไม่น้อย หนึ่ง หุ้น แต่ต้องไม่เกิน หนึ่งพัน หุ้น
- 5) การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
- 5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิก
- 5.2 ยื่นความจำนงเป็นสมาชิก ได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่ม
- 5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณา ให้เข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม
- 6) การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก
- 6.1 ตาย
- 6.2 ลาออก และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนแล้ว
- 6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 6.4 ต้องโทษล้มละลาย หรือศาลพิพากษาที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดโทษ หรือความผิดที่กระทำโดยประมาท
- 6.5 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียง สอง ใน สาม ของผู้เข้าร่วมประชุม
- 6.6 จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์
- 6.7 จงใจปิดบังความจริง อันควรแจ้งให้ทราบ ในใบสมัครสมาชิก
- 6.8 ผิดนัดชำระหนี้ โดยจงใจ และไม่มีเหตุผลอันควร แล้วไม่แจ้งหรือผ่อนผัน ต่อ

คณะกรรมการกองทุน

6.9 ผู้ขาดการเป็นสมาชิกภาพ อาจยื่นขอเป็นสมาชิกใหม่ ได้เมื่อพ้น 1 ปี ไปแล้ว (กองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้สำหรับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการต้องดำเนินการตาม หมวด 7 ว่าด้วยการ กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีสาระดังนี้

สมาชิกประสงค์จะขอกู้ยืมเงินกองทุน ต้องทำเป็นโครงการเสนอต่อคณะกรรมการจนถึง จุดประสงค์ ที่ขอกู้ยืมอย่างชัดเจน โครงการที่เสนอต้องเป็น โครงการที่สามารถทำเป็นจริงได้ ประเภทของการกู้ยืม

6.1 กู้สามัญ กู้ยืมได้คราวละสองหมื่นบาท ร้อยละหกต่อปี

6.2 กู้ฉุกเฉิน ในวงเงินไม่เกิน ร้อยละห้า จะขอกู้ได้ต่อเมื่อ มีการเจ็บป่วย เกิดอุบัติเหตุ, เกิด อัคคีภัย, ประสบภัยธรรมชาติ, เป็นค่าเล่าเรียน บุตรธิดา วงเงินกู้ยืมได้รายละไม่เกินห้าพันบาท (กองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา)

7) หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ สตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model กล่าวว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการรวม หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้ง การดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำ เสนอสำหรับ ใช้เป็นทางเลือก ในการตัดสินใจ โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

- การดำเนินกิจกรรมของโครงการ
- การตัดสินใจ
- การประเมินโครงการ

ซึ่งได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

- กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- วิเคราะห์และวัดการสารสนเทศเพื่อนำสู่ผู้บริหาร

(จำเนียร สุขหลายและคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชีฟฟ์โมเดล” ในหนังสือ รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง ชัยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ 2544 : 221 – 234)

8) การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นโครงการที่น่าสนใจ และควรสนับสนุน เนื่องจากเป็นโครงการ ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือบัณฑิตที่ว่างงาน ก่อให้เกิดรายได้ พร้อมทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งระบบทั่วประเทศ อีกทั้งโครงการดังกล่าวมีประโยชน์ต่อทางรัฐบาล เนื่องจากหลักสูตรของโครงการ เน้นที่การส่งบัณฑิต ลงไปปฏิบัติงานจริง ในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นจริง อีกทั้งส่วนหนึ่งทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ จะได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนจากบัณฑิตของโครงการ

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นโครงการที่เอื้อประโยชน์แก่ 3 ฝ่าย คือ

1. ทางรัฐบาล
2. ทางบัณฑิต
3. ทางกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

(คู่มือศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ พ.ศ.2545)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะหมู่บ้านแขวง หมู่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงาน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยมีวิธีการดำเนินการประเมิน ดังนี้

3.1 รูปแบบการประเมิน

เป็นการประเมินเชิงระบบ โดยใช้วิธีแบบ ซัพพลายโมเดลตามกรอบทฤษฎี ที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้าน และรายบุคคลผู้กู้

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้า ของกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการบริหารของกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระบบบริหารและรายบุคคล (ผู้กู้)

การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของ (ผู้กู้) แต่ละราย (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการตาม โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง พ.ศ. 2545)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูล สำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านแขวง ซึ่งมีสภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 15 คน
ผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน 8 คน
สมาชิกที่ได้อนุมัติให้กู้	จำนวน 58 คน
ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง	จำนวน 4 คน
ชาวบ้านในหมู่บ้านแขวง	

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการของกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบ (บร.) ต่าง ๆ และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน หมู่บ้าน

บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของกองทุน

บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน

บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวที กลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะ

คติของประชาชน

บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

13 แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในลักษณะอื่น ๆ

1) แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ ไม่ได้เป็นความเคร่งครัด ในการวิจัยที่จะมุ่ง ควบคุมการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล แต่มุ่งให้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ โดยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับตัวชี้วัด ขึ้นอยู่กับลักษณะธรรมชาติ ของตัวชี้วัดนั้น ๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบ บริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2. วิธีการในการเก็บข้อมูล และการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธีอัน

ได้แก่

1) การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ทั้งแบบมีส่วนร่วมและ

ไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบ บร.ต่าง ๆ

3) การจัดเวทีชาวบ้าน

วิธีการในการเก็บข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาด้วยวิธีการต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกัน มาประมวลเข้าด้วยกันพบว่า มีข้อแตกต่าง ก็จะทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มา หรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียง และจัดกลาจน ได้ประเด็นที่ชัดเจน ดังปรากฏในบทที่ 4

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท เป็นตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัด บริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ของป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในใบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1.1 ความยากจนของประเทศ

3.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

3.1.3 สภาพราคาดุลการค้าของประเทศ

3.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

3.1.5 ความเดือดร้อนและความเป็นหนี้สินของประชาชน

3.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

3.1.7 ค่าความนิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่นสภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน, สภาพป่า และหนองน้ำ สภาพดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน ชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปร บร.1 ดังต่อไปนี้

3.2.1 ประวัติความเป็นมาของบ้านเขาวง หมู่ 3 ตาม บร.1

3.2.2 สภาพปัจจุบัน มีจำนวน 174 ครัวเรือน

3.2.3 ด้านเศรษฐกิจ ทั้งหมู่บ้านเขาวงส่วนมากครั้งหนึ่งมีพื้นที่เป็นของตัวเองและอีกครั้งหนึ่ง ยังรับจ้าง

3.2.4 ด้านวัฒนธรรม คนในหมู่บ้านเขาวงส่วนมากเป็นเครือญาติกันจึงช่วยเหลือกันดี และนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก

3.2.5 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น ส่วนมากชาวบ้านจะเป็น
 หนี้นาการเกษตร เพื่อมาทำทุนในการเกษตร

วัฒนธรรมประเพณี ในวันปีใหม่ส่วนมากชาวบ้านนิยมทำบุญกลางบ้าน

3.4 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ตัวแปรและตัวชี้วัดตามการประเมินโครงการตามหน่วย
 ระบบ A และหน่วยระบบ B

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบบริหารจัดการ และนำเสนอเสริมผู้
 ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ก็คือ ตัวชี้วัดที่
 กล่าวมาแล้วในตอนที 3

2. ปัจจัยนำเข้า ตัวแปรได้แก่

2.1 นโยบายของรัฐบาล

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. กระบวนการ

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยหาตลาด

4. ผลผลิต

4.1 จำนวนผู้ได้กู้

4.2 ยอดเงินให้กู้

4.3 กองทุนสะสม

ผลกระทบโดยตรง

- จำนวนผู้กู้ได้

- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

- การขยายกิจการของผู้กู้

- เกิดกิจการใหม่ ๆ เกิดขึ้นในท้องถิ่น

ผลกระทบทางอ้อม

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพ ความเข้มแข็ง
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ แต่ละรายประกอบไปด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวดคือ

1) ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกัน ตัวชี้วัดระดับประเทศ ของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นที่ 3)

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นที่ 3)

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- หนี้สินของผู้กู้และเครือญาติ
- หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้
- อาชีพหลักของผู้กู้
- ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ปัจจัยนำเข้า

2.1 เงินที่กู้มาได้

2.2 เงินอื่น ๆ

2.3 สถานที่ วัสดุคิบ

2.4 กำลังทำงาน

3. กระบวนการ

3.1 การทำกิจการที่ถูกต้องวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัตถุประสงค์ที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ผลผลิต

4.1 รายได้เป็นเงิน

4.2 ผลผลิตเป็นกิ่งของ

4.3 ผลเป็นความพอใจ

ผลกระทบทางอ้อม

- ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
- ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

ผลโดยตรง

- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิค วิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วย

ตัวเอง

5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ และตัวแปรที่ศึกษา

การทดลองวิธีการใหม่ หมายถึง การทำวิธีปฏิบัติตน แบบใหม่ ๆ ไปใช้กับระบบ การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และระบบดำเนินกิจการ ของผู้กู้แต่ละราย ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

5.1 ตัวชี้วัดและผลการทดลองวิธีการใหม่ในหน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการ บริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

5.1.1 การทำบัญชีแบบใหม่

5.1.2 การหาตลาดใหม่ให้กับธุรกิจ

5.1.3 การเชื่อมโยงตลาดหรือหมู่บ้าน

6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีดำเนินการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้กู้ที่ทำการ เดียวกัน ให้คิดกระบวนการวิธีทำงาน ที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ เช่น หน่วยระบบในการทำอาชีพที่ดีจะ ต้องประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้าๆ กระบวนการ และผลผลิตที่ดีนั้น จะต้องทำอย่างไร โดยทำการ พิจารณาตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติ และปริมาณที่เหมาะสม
- 2) การมีกระบวนการที่ดี

3) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ

ตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่ผู้ใช้ทำสารนิพนธ์จะใช้ในการประเมินโครงการหมู่บ้านแขวง หมู

3 ไม่มีข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์ ของบ้านแขวงหมู 3 ไม่มี

การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการ การทำสารนิพนธ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ของเล่มนี้ บรรดาตัวแปรที่ปรากฏในตอนนี้เป็นส่วนใหญ่ได้มาจากการนำเอาตัวแปร ของตอนที่ 3 ถึงตอนที่ 8 มาแจกแจงเรียบเรียงใหม่ และจะมีตัวแปรใหม่ ๆ บางตัวเพิ่มขึ้น เพื่อตอบคำถามของตอนที่ 9 พร้อมกันนี้ จึงแสดงลักษณะของค่าของตัวแปรเพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูล และเขียนสรุปผล

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้ออย่างน้อยเพียงใด ได้แก่

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1.1 การเกิดกองทุน	การมีกองทุนหมู่บ้าน	- มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทเข้ากับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
	การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ อื่น ๆ ใน บร.3
	ทัศนคติที่มีต่อกองทุน	- มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
	การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	- มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างรายได้ - มีการสร้างงาน - มีสวัสดิภาพของสมาชิก กองทุน
	แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิก กองทุน - อื่น ๆ ในรายงาน บร.2
	ยอดเงินในปีปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	- จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน
1.2 การมีระบบบริหารกองทุน	คณะกรรมการบริหารกองทุน	- มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการ ระเบียบกองทุน
	ระเบียบบริหารกองทุน	- มีระเบียบบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างตาม ระเบียบ
	การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	- มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก
	การตัดสินเงินกู้	- มีระเบียบการกู้และขอกู้ - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
		-จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
		-จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการเงินกู้
		-จำนวนผู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
	มีการจัดสรรผลประโยชน์	-จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ด้านบาท
		-จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
13 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง	มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
	มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	-มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
		- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน
		-มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
	มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพึ่งตนเอง
		-มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
	มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	-มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน
		-มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
	มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
	มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินการกิจการของผู้กู้ - อื่น ๆ ในแบบ บร.1
1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตัวเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ
	ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	- สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
		-ผู้รู้แต่ละคนมีความคิดในการ ดำเนินการประกอบอาชีพโดย คำนึงถึงการบริโภคเองและมี ตลาดที่แน่นอน
1.5 การมีศักยภาพและมีความ เข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น	ศักยภาพเดิมของบริบทมีมาก น้อยเท่าใด	-สภาพของป่า -สภาพของดิน -สภาพของหนองน้ำ -จำนวนของประชากร -อาชีพครั้งแรกของประชากร -ถนน -ไฟฟ้า -ประปา -อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 2.1.2)
	การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาที่มี ศักยภาพในด้านต่าง ๆ - ทนด้านการเงิน - ทนด้านทรัพยากรทางธรรม ชาติ	-จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน -จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวน เงิน -จำนวนและลักษณะประชากร -การประกอบอาชีพ -สภาพของดิน -อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 3.1,3.2,4)
	- ทนทางวัฒนธรรมประเพณี	-จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์ -การใช้ภาษาพื้นบ้าน -มีโบราณสถาน -โบราณวัตถุ -อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ5)

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
	-ทุนทางปัญญา	อื่นๆ ในรายงาน บร.1(ข้อ 5.7) - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนผู้จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ - จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ
	- อื่น ๆ ในรายงาน บร.1(ข้อ 3.2,3.5,5)	- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
	3) มีความเข้มแข็งในการทำการของผู้ดูแล	
	- การเกษตร	- ใบแบบ บร. 4 (ข้อ 5)
	- ค้าขาย	- จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
	- การบริการในชุมชน	
	- อุตสาหกรรมในครัวเรือน	
	- การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ	
	- กิจกรรมอื่น	

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราว่ามีปัจจัยด้านบวก และด้านลบ อะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1 –1.5 ข้างต้น

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน	1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดกองทุนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด
	2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
	3) มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา	1) มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
	2) มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจ
	3) ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของเรียนรู้

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
เกิดองค์กรเครือข่าย ของการเรียนรู้	1) มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเสริม - อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1 (ข้อ 6.3)
	2) มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
	3) มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลที่เชื่อมกับ ตำบลอื่น ๆ
	4) อื่น ๆ แบบรายงาน บร.8	

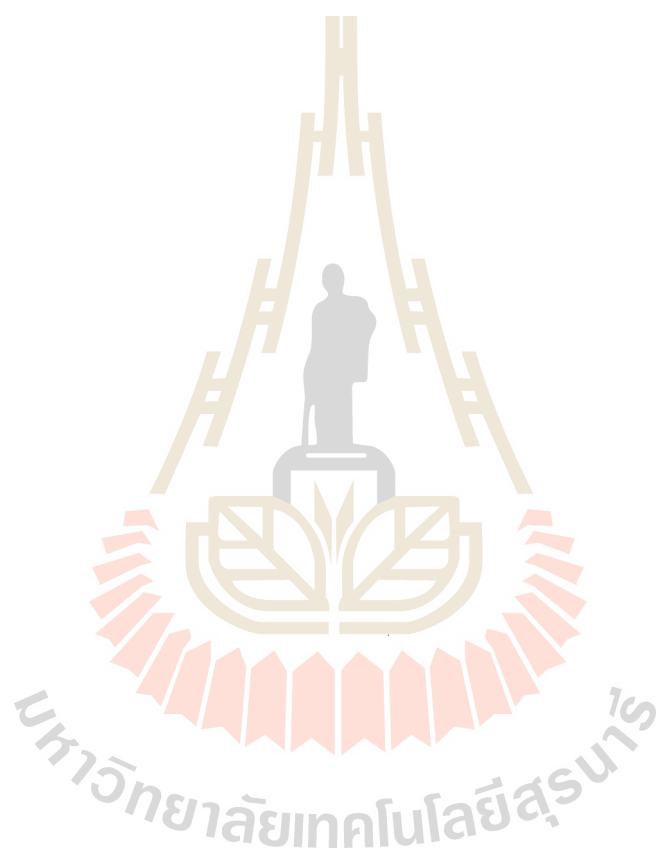
วัตถุประสงค์การที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนบ้านและชุมชนเมืองกำหนด

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
	ความเข้มแข็งของชุมชน	- ลักษณะของค่าบนตัวแปรใน
	1) มีความสามัคคี	บร.2
	2) มีความซื่อสัตย์	
	3) ยกย่องคนทำดี	
	4) มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	
	5) มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	
	6) มีอาชีพสามารถ เลี้ยงครอบครัวได้	
	7) ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	
	8) มีการรวมตัวของกลุ่มองค์กร	
	9) มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	
	10) มีการช่วยเหลือ สตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	
	11) มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	
	12) มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชน ในท้องถิ่นหมู่ 3 บ้านเขาวง

	ตัวแปร	ตัวชี้วัด
	ความเข้มแข็งของชุมชน	- สรุปประเด็นต่าง ๆ ตาม ทัศนะของประชุมชนในหมู่ 3 บ้านเขาวง ต.หนองน้ำแดง ตามแบบรายงาน บร.7

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลคำชี้วัดต่างๆ จากรูปแบบ การประเมินแบบชีพชีโมเดล ที่กำหนดไว้ไว้ใน บทที่ 3 ตอนที่ 1 และ 2 เมื่อทำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ในอดีตจนถึงปัจจุบันรัฐบาลมีโครงการ และมาตรการเกี่ยวกับความยากจนโดยใช้งบประมาณปีละไม่ต่ำกว่า 2 แสนล้านบาท และในงบประมาณ พ.ศ. 2546 นี้สูงถึง 4.4 แสนกว่าล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ ร่างยุทธศาสตร์การแก้ไขและจัดการปัญหาความยากจนของเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจัดทำข้อเสนอ โดยคณะกรรมการจัดทำแนวทางการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์การแก้ไขและจัดการปัญหาความยากจนภาคตะวันออกเฉียงเหนือสรุปไว้ว่า

- ในช่วงแผน ๗ (ปี 2540-2544) รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ 454,689.04 ล้านบาท เกี่ยวกับความยากจน
- โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตั้งแต่ปี 2543 ถึงปัจจุบัน สนับสนุนหมู่บ้านละ 280,000 บาท จำนวน 18,643 หมู่บ้าน เท่ากับงบประมาณจำนวน 5,217,520,000 บาท
- โครงการพัฒนาตำบลจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบล 9,000 ล้านบาท
- กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประมาณ 80,000 ล้านบาท
- โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค ประมาณคร่าวๆ 36,060 จาก 30 ล้านคน คนละ 1,202 บาท
- โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยใช้เงินกู้จากต่างประเทศ
- ช่วยลดผลกระทบทางสังคม 36,843.32 ล้านบาท
- กู้ธนาคารพัฒนาเอเชีย 2,890.69 ล้านบาท
- กู้ธนาคารโลก โครงการลงทุนทางสังคม 300 ล้านดอลลาร์ ประมาณ 13,500 ล้านบาท
- ในปี 2545 แผนงานโครงการในระบบคณะกรรมการ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

ภาคและท้องถิ่น (กนภ.)ประมาณ 76,693 ล้านบาท

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เงินแก้ไขปัญหาความยากจนประมาณ 1,696.69 ล้านบาท

- การคุ้มครอง ส่งเสริมพัฒนาอาชีพและจัดการประกันสังคม สำหรับกลุ่มคนจนประมาณ 44,322.48 ล้านบาท

- การส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาความยากจนในท้องถิ่นตนเอง งบประมาณ 12,662.66 ล้านบาท

นอกจากนี้ยังมีโครงการอื่นๆ อีก ซึ่งชื่อการแก้ไขปัญหาคความยากจนอีกหลายหมื่นล้านบาท แต่พอค้นคว้าได้ว่ามีบางโครงการ (กข.คจ. กองทุนล้านบาท , 30 บาทต่อโรค เป็นต้น) ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาคความยากจนและคนยากจน 9.2 ล้านคนได้ คูแผลของงบประมาณแล้วน่าตกใจเหลือเกิน รัฐบาลมีเงินมากแต่แก้ปัญหาคคนจนและความยากจนได้น้อยต้องมีจุดผิดพลาดเกิดขึ้นกับประเทศไทยแห่งนี้แน่ๆ ยุทธศาสตร์ของชาติผิดพลาดจริงๆ ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนตรงไหนบ้างการไม่แยกแยะความยากจนกับคนจน โครงการ มาตรการ แผนงาน และการใช้จ่ายงบประมาณต่างอ้างความยากจนเชิงโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจ ทำให้งานไม่ตรงจุดโดยทั่วไปกลุ่มคนต่างๆ ทั้งรัฐบาล นักวิชาการ NGO และผู้นำชุมชนมักพูดรวมๆ ในเรื่องความยากจนมากกว่าลงลึกถึงคนจน หากมีการแยกแยะและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน น่าจะทำให้การแก้ไขปัญหาคหรือลดปัญหาคคนจนได้ส่วนความยากจนทางโครงสร้างมาจากทรัพยากรกระจุกตัวอยู่กับคนที่มีความศกยภาพทางเศรษฐกิจสูง อาจารย์ยอ อึ้งภากรณ์ ประมาณว่าคน 1 % ครอบครองอำนาจและทรัพยากรถึง 30% และมีแนวโน้มสูงถึง 60% ระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาทุนนิยมโลกและกระแสศรียนิยมจะสร้างให้ความยากจนเพิ่มทวีคูณ กฎหมายที่เอื้อให้นายทุน นักการเมือง ครอบครองทรัพยากรระบบบริหารจัดการ แผนงาน เงิน คน ขาดความเชื่อมโยงเชิงพื้นที่และไม่บูรณาการในการ แก้ไขปัญหาคความยากจน ในส่วนความยากจน ยุทธศาสตร์ ทิศทางและแผนการพัฒนาต้องอยู่บนพื้นฐานศกยภาพและความต้องการของพื้นที่ พัฒนาจากฐานรากให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยง ธุรกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปรับโครงสร้างมาสู่เกษตรกรมัยยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นคง ลดรายจ่ายและพึ่งพาตนเอง จัดตั้งสถาบันการเงินท้องถิ่นระดมเงินออมในชุมชน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม การบริโภคและการนิยมวัตถุยกว้าง กฎหมายภาษีทรัพย์สิน มรดกที่ดิน และการกระจายหรือการถือครองที่ดิน สร้างระบบการบริหารจัดการน้ำ ป่า ชุมชนคน โดยในท้องถิ่น

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

จากรายงานประจำปี 2544 ของธนาคารกสิกรไทย ได้กล่าวถึงบริการสินเชื่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยความร่วมมือจากภาครัฐร่วมสนับสนุนลูกค้า SMEs ของธนาคารได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน จากกองทุนเพื่อร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Venture Capital Fund) หรือกองทุนรวม SMEs โดยมีบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมวรรณ จำกัด เป็นผู้จัดการกองทุน ซึ่งจะช่วยเหลือเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางการเงิน และช่วยปรับปรุงอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) ของกลุ่มลูกค้า SMEs ของธนาคาร

(กสิกรไทย <http://www.gototfb.co/pdf/Financial Statement/TFB 2001-Thai.pdf> ปี 2544)

การขาดดุลการค้าของประเทศ

การค้าระหว่างประเทศในช่วง มกราคม-มีนาคม 2545

การค้าโดยรวมมีมูลค่า 30,083.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2544 ร้อยละ 9.1 โดยจำแนกเป็นการส่งออก 15,429.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 6.7 และนำเข้า 14,603.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 11.5 ทำให้ดุลการค้าเกินดุลมูลค่า 822.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เกินดุลเพิ่มขึ้น 783.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นกว่า 20 เท่าตัว การส่งออกเพิ่มขึ้นในหมวดสินค้า อุตสาหกรรมเกษตร ร้อยละ 14.1 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นของสินค้า อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป น้ำตาลทรายและผลิตภัณฑ์ยาง ผลไม้กระป๋องและแปรรูปเป็นต้น ส่วนหมวดสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าเกษตรกรรม สินค้าแร่และเชื้อเพลิงลดลงจนสินค้าอื่น ๆ ส่งออกลดลง ร้อยละ 8.3, 1.9, 14.0 และ 19.4 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาสินค้าส่งออกสำคัญ 15 อันดับแรก ปรากฏว่าสินค้าส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่รถยนต์ อุปกรณ์ฯ อัญมณี และเครื่องประดับ เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ฯ อาหารทะเลกระป๋องฯ ข้าวอุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด น้ำตาลทราย ผลิตภัณฑ์ยาง ส่วนสินค้าที่ส่งออกลดลงได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ฯ แผงวงจรไฟฟ้า เสื้อผ้าสำเร็จรูป เม็ดพลาสติก ยางพารา เครื่องปรับอากาศฯ และเหล็กกล้า ผลิตภัณฑ์ การส่งออกไปตลาดสำคัญเพิ่มขึ้นในตลาดอาเซียนร้อยละ 0.4 และในจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 ขณะที่ส่งออกไปตลาดสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ลดลงร้อยละ 10.7, 17.4 และ 13.8 ตามลำดับ การนำเข้าในหมวดสินค้าสำคัญลดลงทุกหมวด กล่าวคือ สินค้าทุนลดลงร้อยละ 15.3 สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (-5.6%) สินค้าอุปโภคบริโภค (-1.9%) สินค้าเชื้อเพลิง (-28.1%) และยานพาหนะฯ (-10.1%) ขณะที่มีการนำเข้าสินค้าอื่น ๆ เพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าตัว การนำเข้าจากแหล่งนำเข้าสำคัญที่เพิ่มขึ้น

ได้แก่ อาเซียน และจีนร้อยละ 10.9 และ 33.4 ขณะที่การนำเข้าจากญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปลดลงร้อยละ 163,28.9 และ 27.4 ตามลำดับ

สำหรับดุลการค้าในช่วง มกราคม – มีนาคม 2545 ไทยเกินดุลเป็นมูลค่า 822.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเกินดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา อาเซียน และสหภาพยุโรป ส่วนญี่ปุ่น และจีน ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา อาเซียน และสหภาพยุโรป ส่วนญี่ปุ่น และจีน ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้า 756.9 และ 417.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ (ทันโลก ทันเศรษฐกิจ ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 พฤษภาคม 2545; หน้า 10)

1.1.3 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากรายงานผลประจำปี 2544 ของธนาคารกสิกรไทย ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ดังนี้คือจากสภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยแลพขยายตัวของสินเชื่อในอัตราที่ลดลง ได้ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งต้องพยายามปรับตัวโดยหันมาให้ความสำคัญกับกลุ่ม ลูกค้า ผู้บริโภครายย่อยมากขึ้น เนื่องจากเล็งเห็นว่าเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการเติบโต ธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง ได้พยายามพัฒนาบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าโดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการ เพื่อสร้างประสิทธิภาพสูงสุด ในการดำเนินธุรกิจของธนาคาร โดยดูจากความต้องการ และความพึงพอใจของลูกค้าผู้ให้บริการ เพื่อปรับปรุง รูปแบบการให้บริการให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าต่อไป เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าได้อย่างเต็มที่

(กสิกรไทย <http://www.gototfb.com/pdf/Finacial Statement/TFB2001 Thai.pdf> 2544)

1.14 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลคนจนที่กู้เงินไปจากธนาคารประชาชนหรือธนาคารออมสินจำนวน 341,000 ราย รวมเป็นเงิน 5,011 ล้านบาท ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีการเปิดเผยผลสรุปว่ามีคนจนที่ถึงเวลาแล้วยังไม่เอาเงินมาใช้หนี้เพียง 6,351 ราย หรือ 1.86% ขณะที่วิกฤตเศรษฐกิจไทยที่ฟองสบู่แตก มีปัญหาจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ธุรกิจขนาดใหญ่ อันเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะร่ำรวย และกลายเป็นหนี้ที่ไม่อาจชำระคืนได้ จนกลายเป็นภาระหนี้สินของประเทศ ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่า คนยังรวย ยังเรียนสูง ยังมีโอกาสที่จะโกงมากกว่าคนที่เรียนน้อยและมีโอกาสในชีวิตไม่มากนักแต่การที่รัฐบาล ฯพณฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ถือโอกาสโฆษณาว่ารัฐบาลได้ช่วยเหลือคนจนแล้ว น่าจะยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงนัก คนจนที่สามารถกู้เงินจากธนาคารออมสินได้นอกจากต้องฝากเงินจากธนาคารออมสินได้นอกจากต้องฝากเงินในบัญชีแล้ว ยังต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปีอีก ซึ่งแปลตรง ๆ ว่ากู้เงินไป 15,000 บาท เสียดอกเบี้ยให้ธนาคารอีก 1,800 บาท

อัตราดอกเบี้ยที่เป็นโทษย่ำแย่ใช้จ่ายเงินเดือน โบนัส พนักงาน ค่าสำนักงาน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าใช้จ่าย จิปาถะของธนาคาร โดยปกติอยู่ที่อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 กรณีธนาคารออมสินอาจเพิ่มอัตราได้อีกเป็นค่าการวิเคราะห์ความเป็นไปได้รายบุคคลก่อนให้กู้ และการติดตามเร่งรัดหนี้แบบถึงกันครัว ซึ่งก็ไม่น่าเกินอีก 3% รวมแล้วดอกเบี้ยน่าจะอยู่ที่ร้อยละ 6 ต่อปี แต่ธนาคารกำไรมากเมื่อเอาไปหักลบกลบหนี้ที่ยังเก็บไม่ได้ก็ยังมียกไรเหลือเพื่อ เรื่องนี้ธนาคารออมสินอาจถือโอกาสชี้แจงรายละเอียดค่าใช้จ่ายและอัตราดอกเบี้ยเพื่อเรียนรู้ร่วมกันในสังคม ตัวเลขดอกเบี้ยก็พบว่า คนจนช่วยสร้างธนาคารและช่วยรัฐบาลมากกว่า ซึ่งก็เป็นเช่นคำกล่าวที่ว่า “คนจนทำให้คนรวย ๆ ขึ้น” ดังที่คนจนเป็นคนขายหญ้า ขัดห้องส้วม ทำครัว เด็กเกิร์ฟ แคนดี้ ฯลฯ ให้กับคนรวยในที่ดินของตัวเองที่ขายเอาเงินชั่วคราวไปใช้จ่ายหมดแล้ว ดังนั้นการที่รัฐบาลคุยโตว่าโครงการนี้สำเร็จดียิ่ง จึงเป็นแค่การเล่นกับตัวเลขเชิงปริมาณ ในเชิงคุณภาพคงต้องถามกันว่า ชีวิตของคนจน 3 แสนกว่าคน มีอะไรดีขึ้นบ้าง หรือกลับมามีเงินเสียดอกเบี้ยร้อยละ 12 อีกรอบหนึ่ง ถือว่าประเทศไทยยังคงจริง ๆ หรือ

(มติชนรายวัน วันเสาร์ที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 หน้า 6)

1.1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

การพัฒนาชนบทไทยที่แล้มาแล้วและเป็นอยู่ปัจจุบัน เน้นหนักในเรื่องการ ปู พื้นฐานโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การสร้างถนน สะพาน แหล่งน้ำ การขยายไฟฟ้า โรงเรียน สถานอนามัย เป็นต้น ซึ่งมีได้ช่วยแก้ไขปัญหาคความยากจนของเกษตรกร ส่วนใหญ่มีที่ทำกินไม่เพียงพอ นอกจากนี้โครงการของหน่วยราชการที่จะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เป็นการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ เช่น การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตร การให้ความช่วยเหลือในเรื่องพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และสินเชื่อทางการเกษตร การให้ความช่วยเหลือในเรื่องพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และสินเชื่อทางการเกษตร จากประสบการณ์ที่ผ่านมา เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ยากจนไม่ได้รับความช่วยเหลือ ปัญหา และสาเหตุของความยากจนในชนบทที่เห็นว่า เป็นปัญหาที่สำคัญ ที่สุดได้แก่ ปัญหาการเพิ่มของประชากร การขาดแคลนที่ทำกิน การบุกรุกทำลายป่า การไร้ประสิทธิภาพในการผลิตทางการเกษตร ปัญหาการว่างงานในท้องถิ่นชนบท และปัญหาความยากจนของเกษตรกร อันเนื่องมาจากราคาพืชผลทางการเกษตรต่ำ และค่าเช่าที่ดินมีราคาสูง

สำหรับครอบครัวยากจนในชนบทที่ไม่อาจจะเพิ่มรายได้ของตนเองได้ ได้ออกไปขายแรงงานประเภทถูกจ้าง กรรมกรไร้ฝีมือในเมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร หรือแม้ในต่างประเทศ เช่น ตะวันออกกลาง ทำให้ในชนบทส่วนใหญ่จะมีแต่ผู้สูงอายุและเด็กที่อาศัยอยู่เท่านั้น

(วิช มกรพงษ์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทไทย, 2537)

1.2.บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เริ่มเป็นหมู่บ้านก่อน พ.ศ. 2497 พื้นที่เป็นป่าเขา ผู้คนห้กร่างถางป่าจับจอง เป็นของตนเอง บางรายก็ป่วยเป็นไข้ป่าตาย ไปก็มาก บางคนอยู่ทำไร่สวนไม่ประกันผลสำเร็จก็ขายต่อให้คนอื่น แล้วย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นทำให้คนเริ่มเข้ามาอยู่ในปัจจุบัน มาจากหลากหลายจังหวัด มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 8 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ เกือบ 5,000 ไร่

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ทิศเหนือ ติดต่อกับหมู่ที่ 1 บ้านวชิรา และหมู่ที่ 9 บ้านธรรมงคล

ทิศใต้ ติดต่อกับหมู่ที่ 10 บ้านห้วยปลากั้ง ต. หมู่สี่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับหมู่ที่ 5 บ้านหนองมะกรูด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับหมู่ที่ 14 บ้านโสกถักพัฒนา ต.พญาเย็น

ลักษณะประชากร หมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 มีจำนวนประชากร 722 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.90 กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 – 50 ปี

(สำนักงานทะเบียนราษฎร์ อำเภอปากช่อง เดือนตุลาคม พ.ศ.2544)

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวนประชากร/คน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	382	52.90
หญิง	340	48
2. อายุ		
1 วัน – 3 ปีเต็ม	28	3.87
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	35	4.84
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	75	9.97
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	27	3.73
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	31	4.29
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	485	67.17
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	20	2.77
60 ปี ขึ้นไป	40	5.54

ลักษณะประชากร	จำนวนประชากร/คน	หมายเหตุ
3. การศึกษา		
การศึกษาส่วนมากจะจบแค่ ม.6		
4. ลักษณะอื่น ๆ ของประชากร		
มีอาสาสมัครสาธารณสุข (อ.ส.ม.)	12	
คนพิการ	9	

(อนามัย ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 2544)

การศึกษา

ในโรงเรียนในหมู่บ้านมี 1 โรงเรียน คือโรงเรียนบ้านเขาวง ตั้งเมื่อ 9 กรกฎาคม 2513 มีคุณครูทั้งหมด 11 คน นักเรียนทั้งหมด 212 คน สูงสุดชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน/คน
ชั้น อนุบาล 1	1	26
ชั้น อนุบาล 2	1	26
ชั้น ป.1	1	23
ชั้น ป.2	1	23
ชั้น ป.3	1	21
ชั้น ป.4	1	32
ชั้น ป.5	1	36
ชั้น ป.6	1	25

(โรงเรียนบ้านเขาวง หมู่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 12 มกราคม 2544)

สภาพดิน

ลักษณะเป็นดินลี้ก มีการระบายน้ำดี ดินสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ดีปานกลางถึงเข้าดินบนเป็นดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทราย ดินล่างเป็นดินเหนียวสีแดงเข้มหรือสีแดง ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ เหมาะกับการทำพืชไร่ อาจขาดแคลนน้ำได้ในช่วงฝนทิ้งฤดูเหมาะกับการทำสวนผลไม้มากกว่า

แหล่งน้ำ

บ้านเขาวงส่วนมากแหล่งน้ำจะใช้ได้ไม่ตลอดปี น้ำจะหมดตอนหน้าแล้ง ทำให้ลำบากในการเกษตรและการใช้น้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน/จุด	การใช้น้ำ	
		ใช้น้ำได้ตลอดปี	ใช้น้ำได้ไม่ตลอดปี
- ประปาของกรมอนามัยและของ อบต.	2	-	/
- แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	3	-	/
- บ่อน้ำบาดาล	1	-	/

เศรษฐกิจ

ชาวบ้านเขาวง หมู่ 3 ส่วนมาก ประกอบอาชีพรับจ้าง และทำการเกษตรเป็นหลัก คนมีความรู้ส่วนมากก็จะออกไปรับจ้างทำงานบริษัท

วัฒนธรรม

บ้านเขาวง หมู่ 3 ส่วนมาก นับถือศาสนาพุทธ และจะมีการทำบุญประเพณีกลาง หมู่บ้านทุกปี และในหมู่บ้าน มีวัดอยู่ 2 แห่ง และสำนักสงฆ์ 1 แห่ง

- 1) วัดถ้ำพรหมจรรย์
- 2) วัดเขาวงและสำนักสงฆ์ กระจ่างทอง

ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1. ลักษณะบางประการทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนมากจะมีหนี้สินกับ สหกรณ์การเกษตรปากช่อง กับนายทุนนอกระบบเนื่องจากประกอบอาชีพทางการเกษตรของ ประชาชนต้องใช้จ่ายเงินลงทุนเป็นจำนวน มากพอสมควรจึงต้องมีการกู้ยืมทำให้ด้านวัสดุอุปกรณ์ จะ ได้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำลง ประชาชนในหมู่บ้านเขาวง ต้องการมีที่ดินเป็นของตนเอง และใน หมู่บ้านประชาชนต้องการที่จะแข่งขันกันยกฐานะระดับความเป็นอยู่ เช่น บ้านนาย ก. มีรถยนต์ บ้านนาย ข. ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันมีความต้องการรถยนต์เช่นเดียวกัน จึงต้องขายที่ดินของตนเองเพื่อนำ เงินมาซื้อรถยนต์ เพื่อยกระดับทรัพย์สินของตนเอง

2. วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น ๆ ของหมู่บ้านเขาวง ในหมู่บ้าน มีวัฒนธรรมที่ยัง วัฒนธรรมที่ยังคงอนุรักษ์ มีการทำบุญที่เรียกว่า การทำบุญกลางบ้าน และมีการรดน้ำคำหัวผู้เฒ่า ผู้แก่ ในหมู่บ้าน โดยที่พวกวัยหนุ่มสาวและเด็ก ได้ให้ความเคารพนับถือและมีการสาคน้ำและ ก่อกองทรายเพื่อเข้าวัดตามความเชื่อที่ปฏิบัติกันมาช้านานแล้ว

3. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี ในหมู่บ้านเขาวง ประชาชนมีความขยันขันแข็ง กันในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงครอบครัวของตนเองซึ่งส่วนใหญ่จะช่วยกันในการครอบครัวของ ตนเองในการทำเกษตร ค้าขาย และในหมู่บ้านที่มีแหล่งท่องเที่ยว คือ เขาใหญ่นาถิ รีสอร์ท ทิวทัศน์สวยงาม นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมพอสมควร

4. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง ในหมู่บ้านเขาวง ครอบครัวจะมีหลายกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มที่มีเครือญาติใหญ่ ๆ ก็จะรวมตัวกัน ฉะนั้นในหมู่บ้าน จึงมีการแบ่งพรรค แบ่งพวกกัน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขึ้นในหมู่บ้าน

(กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2544)

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม กรณีศึกษาหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการเก็บข้อมูลโดยแบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) ได้ทราบว่าประชาชนในหมู่บ้านเขาวง มีความเข้าใจในโครงการกองทุน 1 ล้าน เป็นอย่างดีอีกทั้งยังมีความพึงพอใจที่ทางรัฐบาล เห็นความสำคัญของหมู่บ้าน ด้วยการจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ และเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน

2. กองทุน 1 ล้านบาท จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ได้ทราบว่าประชาชนมีความเข้าใจว่ารัฐบาลจัดสรรเงินจำนวนนี้เพื่อเป็นแหล่งกองทุนกู้ยืม และจะต้องมีการชำระหนี้คืนเมื่อครบกำหนดชำระหนี้ ซึ่งเงินทุนนี้ให้ประชาชนกู้ยืมไปลงทุนเพื่อทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และประชาชนที่เป็นสมาชิกของกองทุนเงินล้านจะต้องเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาวง จากการสัมภาษณ์ได้ทราบว่าคณะกรรมการทุกท่านมีความรู้ความเข้าใจเป็นกันดี ต่อนโยบายกองทุน 1 ล้านบาท ว่าเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเป็นแหล่งเงินทุนให้ประชาชนกู้ยืม นำไปประกอบอาชีพ ซึ่งคณะกรรมการทุกท่านผ่านการคัดเลือก โดยชอบธรรมจากชาวบ้าน

4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสัมภาษณ์สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุน 1 ล้านบาท ได้ทราบว่า สมาชิกมีความเห็นว่าควรจะมีการชำระหนี้ที่ตรงตามกำหนดเวลา เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ และระยะเวลาในการชำระหนี้ที่นาน จึงต้องมีการชำระหนี้คืนเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ ได้กู้ยืมต่อไป

5. บัณฑิตอาสาของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า บัณฑิตได้สร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

6. การเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุน พบว่า สามารถเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี และสร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุน ได้ดีพอ สมควร

7. คณะกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง มีการส่งเสริมและให้คำแนะนำเกี่ยวกับ กองทุนดี

2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. การจัดทำระเบียบกองทุน พบว่า สามารถทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ได้เอง และทำได้เรียบร้อย

2. การจัดทำเอกสารขึ้นทะเบียน พบว่า มีบุคคลที่มีความสามารถในการจัดทำ บัญชีกองทุนจึงทำให้ระบบบัญชีกองทุนจัดทำได้อย่างเป็นระบบ

3. ระบบบัญชีกองทุน พบว่า มีบุคคลในการจัดทำบัญชีกองทุนจึงทำให้ระบบ บัญชีของกองทุนจัดทำได้อย่างเป็นระบบ

4. กิจกรรมที่เกี่ยวกับสมาชิกกองทุน เช่น

- การรับสมัครสมาชิก พบว่า ชาวบ้านให้ความสนใจในการรับสมัคร และได้ จัดทำการรับสมัครอย่างเรียบร้อยดีมีผู้สมัครเป็นสมาชิกมากพอสมควร

- การหมดสภาพ พบว่า ยังไม่มีสิทธิรายใดที่หมดสภาพการเป็นสมาชิก ตาม ระเบียบของกองทุน

- ประเภทของสมาชิก พบว่า สมาชิกในกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิก 2 ประเภท คือ การกู้เงินกองทุนและฝากเงินสัจจะออมทรัพย์

- การทำระเบียบสมาชิก พบว่า มีการทำระเบียบ โดยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน โดยเก็บไว้เป็นหลักฐานเอกสารที่รัดกุม

5. กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินหมู่บ้าน

- ขั้นตอนการขอกู้ พบว่า ได้ดำเนินตามขั้นตอนที่คณะกรรมการของกองทุน หมู่บ้านลงมติและถูกต้องตามระเบียบ

- การคัดเลือก ผู้กู้ ได้คัดเลือกผู้กู้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรโดยพิจารณา จากคุณสมบัติ โครงการที่ขอกู้ ความสามารถของบุคคลค่าประกัน

- การโอนเงินให้ผู้กู้ เมื่อคณะกรรมการอนุมัติผู้แล้วก็จะโอนเงินให้ทันทีตาม ระยะเวลาที่กำหนด

- การรับชำระหนี้ ยังไม่สามารถรับชำระหนี้ได้เพราะกองทุนหมู่บ้านเขาวงยังไม่ครบระยะเวลาการชำระหนี้เงินกู้

6. การส่งเสริมการให้เงินกู้

- การแนะนำวิธีการธุรกิจ ในหมู่บ้านยังไม่มีคำแนะนำวิธีทำธุรกิจแต่ประชาชนไม่ค่อยสนใจเพราะคิดว่าตนเองสามารถทำได้ดีกว่า
- การช่วยหาตลาด ในหมู่บ้านไม่มีการช่วยการหาตลาดรองรับในธุรกิจต่าง ๆ เพราะไม่มีบุคลากรมาแนะนำทำในการหาตลาด

7. การตรวจสอบการใช้เงินกู้ มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิก เพราะ

สมาชิกบางรายเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์แต่ส่วนใหญ่นำไปใช้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้

8. การจัดทำรายการและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานแล้ว

โดยการเขียนติดป้ายประกาศไว้ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน

9. การจัดสรรประโยชน์ กองทุนหมู่บ้านเขาวง ยังไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์

เพราะไม่ครบกำหนด 1 ปี ยังไม่สามารถจัดสรรผลประโยชน์ที่มีความยุติธรรม

10. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านเขาวง

ได้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยการประชุมสมาชิกผู้กู้เงินและบัณฑิตได้แนะนำในการส่งเสริมให้ผู้กู้เรียนรู้แผนธุรกิจที่ตนเองดำเนินการ และแลกเปลี่ยนความรู้กันเองในหมู่บ้าน

2.1 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

- จำนวนผู้กู้ พบว่า มีสมาชิกขอกู้เป็นจำนวน 58 ราย และยังมีผู้ขอกู้อยู่อีกจำนวนหนึ่ง
- ยอดเงินให้กู้ พบว่า ยอดเงินให้กู้อยู่ในจำนวน 5,000 – 20,000 บาท
- จำนวนสมาชิกกองทุน พบว่า สมาชิกกองทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 110 ราย
- จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด พบว่า ยังไม่สามารถสรุปจำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้เพราะยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาในการกู้ยืม
- ยอดเงินที่มีการชำระคืน พบว่า ยังไม่สามารถสรุปยอดเงินที่มีการชำระคืนได้ เพราะไม่ครบกำหนดระยะเวลาในการกู้ยืม

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- จำนวนผู้กู้ได้เงินกู้ พบว่า ผู้กู้ได้รับเงินกู้จำนวน 58 ราย
- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน พบว่า ทุนสะสมของหมู่บ้านมีจำนวนเพิ่มขึ้น
- การขยายกิจการของผู้กู้ พบว่า ในการขยายกิจการของผู้กู้มีการขยายและส่งเสริมให้มีการเจริญเติบโตของกิจการเพิ่มขึ้น แต่บางรายไม่สามารถขยายได้ เนื่องจากมีจำนวนเงินและกำลังในการขยายไม่พอ

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.1 ทักษะของชุมชนต่อกองทุน พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อกองทุนเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยเกี่ยวข้องกับกองทุน

3.2 เกิดเครือข่ายองค์การเรียนรู้พบว่า มีการเกิดเครือข่ายองค์การการเรียนรู้แต่มีสมาชิกบางส่วนที่ไม่ได้ความร่วมมือและไม่สนใจ

3.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า สมาชิกมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองได้มากพอสมควร แต่ยังคงมีบางส่วนที่ยังพึ่งพาตนเองไม่ได้

3.4 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน พบว่า หมู่บ้านมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นพอสมควร ซึ่งสามารถวัดได้จาก บร.2 ที่มีการสำรวจการสังเกตและการสัมภาษณ์

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B : การดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทของหน่วยระบบ B

1. ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวง ร้อยละ 95 มีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการประกอบอาชีพอยู่แล้ว เนื่องจากว่าเป็นการนำไปลงทุนประกอบอาชีพเดิมที่มีหรือ ทำมาตั้งนานแล้ว เช่น การทำไร่ เกษตร การเลี้ยงวัว และการค้าขาย

2. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว พบว่าสมาชิกผู้กู้ประมาณ 95% มีความสามารถในการดำเนินกิจการของตนเอง เนื่องจากเป็นอาชีพที่สืบทอดมาจากปู่ย่าตายาย ทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน เงินที่กู้ยืมมาจึงนำมาส่งเสริมประกอบอาชีพยิ่งขึ้น

3. สมาชิกที่กู้ยืมบางรายได้นำเงินไปชำระหนี้รายนอกระบบ โดยไม่มีการนำเงินไปลงทุนจริง ทำให้ไม่มีเงินหมุนเวียนเมื่อครบกำหนดชำระหนี้กองทุนก็ไปกู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อนำมาชำระหนี้กองทุน หมุนเวียนกันไปอย่างนี้

4. อาชีพหลักของผู้กู้แต่ละรายในหมู่บ้านเขาวง โดยส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่คล้ายกันคือมีอาชีพทำการเกษตร เช่น ทำไร่มะขามหวาน, ไร่น้อยหน้าและเลี้ยงสัตว์

5. รายได้โดยเฉลี่ยแต่ละครอบครัวผู้กู้กองทุนหมู่บ้านเขาวงพบว่าในแต่ละครอบครัวมีรายได้จากการประกอบอาชีพจริง

ผลการประเมินนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. สมาชิก ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเขาวง ทางคณะกรรมการกำหนดให้กู้เงิน

ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท ซึ่งบางรายยอดเงินกู้อาจไม่ถึง 20,000 บาทซึ่งบางรายจะได้เพียง 150,000 บาท หรือ 100,000 บาททั้งนี้ขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของผู้กู้ในการนำไปลงทุนดำเนินโครงการโดยการพิจารณาของคณะกรรมการกองทุนและจากการกู้เงินกข.คจ.ไปแล้ว

2. สถานที่และวัตถุประสงค์ พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวง ประกอบอาชีพการเกษตรภายในหมู่บ้าน วัตถุประสงค์คือ เมล็ดพันธุ์พืช ซึ่งต้องมีการซื้อจากภายนอก

3. เทคนิควิธีการทำงาน พบว่าการทำงานของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวง มีเทคนิควิธีที่คล้ายคลึงกัน และมีการใช้แรงงานเครื่องจักรทดแทนแรงงานคน

4. กำลังทำงานพบว่าสมาชิกผู้กู้โดยส่วนใหญ่มีการใช้กำลังคนและเครื่องจักร เช่น รถไถ, รถหยอดข้าวโพด, รถสีข้าวโพดและมีการจ้างแรงงานบ้างเป็นบางครั้งคราว เนื่องจากกิจการที่ผู้กู้ดำเนินการอยู่โดยส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก

ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบ B พบว่า

1. การดำเนินกิจการพบว่าสมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านเขาวงเป็นผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรซึ่งนำเงินกู้ที่ได้ไปลงทุนเช่นซื้อปุ๋ยซื้อเมล็ดพันธุ์ซื้อยาฆ่าแมลงและค่าอื่น ๆ ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายได้นำเงินไปซื้อสินค้ามาจำหน่ายที่ร้านเพิ่ม

2. การหาตลาดที่ดี พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวงจะมีการนำผลผลิตที่ได้มาส่งให้กับเจ้าที่มีราคาสูงในหมู่บ้าน และส่วนมากจะมีการประกันราคาอยู่แล้ว

3. การจัดทำบัญชีของแต่ละครอบครัว พบว่าในแต่ละครอบครัวไม่ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายแบบละเอียด เพียงแต่จดไว้ดูว่าซื้อรายการอะไรละราคาเท่าไรค่าแรงงานเท่าไรขายแล้ว ได้มีกำไรเหลือหรือว่ามีขาดทุนเท่าไร เป็นต้น

4. การวิเคราะห์และการประเมินผลพบว่า การประกอบอาชีพของสมาชิกหมู่บ้านเขาวงยังคงสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมที่บรรพบุรุษเคยทำต่อ ๆ กันมา เนื่องจากว่าขาดการส่งเสริมจากทางภาครัฐเข้าไปช่วยเหลือทางด้าน การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแนวใหม่ การปรับปรุงดิน การให้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยวิทยาศาสตร์และยาฆ่าแมลง

ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

รายได้ที่เป็นตัวเงิน พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวงผู้กู้เงินร้อยละ 60 มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากขายผลผลิตได้ส่วนหนึ่งแต่ยังมีสมาชิกบางส่วนที่ยังไม่มีรายได้เพิ่มเนื่องจากเป็นกิจการที่ต้องใช้ระยะเวลาและโอกาสพอสมควร เช่น สมาชิกผู้กู้ที่เลี้ยงสัตว์ เช่นโคเนื้อ,สุกร และสมาชิกที่ทำการเกษตรที่ต้องรอฤดูกาล หรือธรรมชาติ เช่นการปลูกข้าวโพด และมันสำปะหลัง

ผลผลิตเป็นตัวของ พบว่า สมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านเขาวงที่ดำเนินกิจการ

โคเนื้อสามารถที่จะเพาะพันธุ์โคเนื้อไว้ขยายกิจการต่อไปในอนาคต หรือ ผู้ที่ดำเนินกิจการค้าขาย ก็สามารถขยายร้านค้าให้ใหญ่โตขึ้นได้

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวง มีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ได้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวงลดการเป็นหนี้รายทุนนอกระบบมากขึ้น

- สมาชิกเกิดการเรียนรู้ในการดำเนินกิจการตนเองมากขึ้นทั้งนี้ยังสามารถ พัฒนาปรับปรุงผลผลิตที่ได้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวง มีความสามัคคีกันมากขึ้น

- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวงสามารถพึ่งพาตนเองได้

- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาวงมีศักยภาพและความเข้มแข็งมากขึ้นในการ

บริหารจัดการชุมชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดย ภาพรวมของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตบางตัวของหน่วยระบบ B คือรายได้ของเงิน ซึ่งผู้กู้แต่ละรายจะต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้กู้ชำระคืนจึงเป็นตัวชี้วัด ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A จึงจำเป็นที่จะต้องทำการประเมินทั้งสองหน่วยเพราะหน่วยระบบ A จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยระบบ B และหน่วยระบบ B จะประสบผล สำเร็จหรือไม่ก็ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยระบบ A อีกเช่นกัน.

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการและตัวแปรที่ศึกษา

ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำของผู้กู้กองทุนหมู่บ้านเขาวงจากการประมวล เทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้หมู่บ้านเขาวง ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา พบว่า

(1) อาชีพทำไร่ (ข้าวโพด, น้อยหน่า, มะขามหวาน และอื่นๆ)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินลงทุน เพื่อนำมาใช้ในการประกอบการที่ดีและ เบียงพอ เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ ค่าปุ๋ย ค่ายามาแมลง ค่าไถไร่ ค่าน้ำมัน และค่าจ้างแรงงาน อื่นๆ

- การมีกระบวนการที่ดีได้แก่ ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า เช่น ทำไร่มัน ต้องมีการไถเตรียมดิน หาท่อนมันพันธุ์ดี มีคุณภาพมาเตรียม อีกทั้งเตรียมค่าใช้จ่าย กว่งหน้าด้วย

- การได้ผลผลิตที่ดี ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ คือ ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพดี

เมื่อนำไปจำหน่ายทำให้ได้ผลตอบแทนที่สูง คุ่มค่ากับการลงทุน

(2) อาชีพเลี้ยงสัตว์ (โค, ปลา, ไก่)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินลงทุนสำรองจ่ายในกิจการเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อนำไปซื้ออาหารสัตว์ และยาฉีดต่างๆ

- การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ การวางแผนดำเนินปรับปรุงกิจการการทำโรงเรือนเพิ่มเติม หรือระบบน้ำดื่ม – ใช้อุปกรณ์ การวางแผนในการให้อาหารในปริมาณที่พอเหมาะและถูกสุขลักษณะ

- ผลผลิตที่ดีทั้งด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ จำนวนสัตว์เลี้ยงมีไม่มากเกินไปเกินความดูแลของผู้เลี้ยง อีกทั้งสัตว์เลี้ยงมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคแทรกซ้อนเมื่อนำไปจำหน่ายทำให้ได้ราคาที่ดี ไม่ถูกกดขี่ราคาให้ต่ำจากบรรดาแม่ค้าที่รับซื้อ

3. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ ของการประเมินโครงการ

ในการจัดทำสารนิพนธ์ กรณีศึกษาหมู่บ้านเขาวง ต. หนองน้ำแดง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา เพื่อทราบว่าสามารถบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อพบว่า

(1) การเกิดกองทุน 1 ล้านบาทในหมู่บ้านเขาวงนั้น สามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้านได้ในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดการเป็นหนี้รายชุนนอกระบบ อาชีพหลักยังคงเป็นการเกษตรซึ่งต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ เนื่องจากไม่มีแหล่งน้ำประชาชนจึงอยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือด้วยการส่งวิทยากรมาแนะแนวอบรมความรู้ในการประกอบอาชีพเสริม โดยไม่ต้องรอผลผลิตจากการเกษตรเพียงอย่างเดียว

(2) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านเขาวงขาดโอกาสในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เนื่องจากในหมู่บ้าน ไม่มีห้องสมุดประชาชน อีกทั้งยังขาดหอกระจายซึ่งยังมีไม่ถึง

(3) ระบบการบริหารกองทุนพบว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านเขาวงมีประสิทธิภาพและศักยภาพที่ดี เนื่องจากมีประธานกองทุนคณะกรรมการกองทุนและผู้อาวุโสคอยให้คำปรึกษาและแนะนำในการดำเนินงานแต่ทุกอย่างจะใช้ระบบเครือข่ายก่อนอื่น

(4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนหมู่บ้านเขาวงนำเอาหลักการเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของผู้

(5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาวงมีความรู้และความยุติธรรมในการดำเนินงานบริหารงานกองทุน และสมาชิกภายในหมู่บ้านมีความสามัคคี และรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

(1) ปัจจัยด้านบวกพบดังนี้

- การมีความสามัคคีภายในหมู่บ้าน
- การมีคณะกรรมการและประธานกองทุนที่เข้มแข็ง
- การมีผู้นำหมู่บ้านที่มีคุณธรรม
- การมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่บ้าน
- การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

(2) ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- ปัญหาด้านการว่างงาน
- ปัญหาการไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้
- ปัญหาด้านการพนัน เช่น หวยได้ดิน , ไฮโล , ไพ่
- ปัญหาด้านยาเสพติด เช่น ขาบ้า , สุรา , กาว

การเกิดองค์กรและเครือข่ายการเรียนรู้

อำเภอปากช่อง จ. นครราชสีมา ได้เป็นหน่วยประสานงานจัดเวทีประชาคมเพื่อรวมกลุ่มสมาชิกกองทุนแต่ละหมู่บ้าน และตำบล มาทำการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อนำความรู้ที่ได้นั้นมาใช้ประกอบอาชีพของตนต่อไป

ความเข้มแข็งของชุมชน

(1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพบดังนี้

- เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน
- ชาวบ้านมีแหล่งเงินทุนกู้ยืมเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านหรือชุมชน

- ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถจัดการบริหารกองทุนกันได้
- เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถ และการแก้ไขปัญหาตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง

(2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่คณะของประชาชนในท้องถิ่นพบว่า

- ประชาชนมีงานทำเพิ่มขึ้น
- ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ประชาชนสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้
- มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมแนะนำอาชีพ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านเขมร หมู่ที่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ทริกแล้วสภาพของสมาชิก

1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.4 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้แวลปัญหาตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจของตนเอง

1.5 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น

1.6 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.7 เพื่อให้เป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน พื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูล ระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

1.8 เพื่อให้กระบวนการสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับประเทศ

2. วิธีดำเนินการ

ศึกษาสภาพดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

1. ใช้ชีพีโมเดลวิเคราะห์และประเมินการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดทั้งตัวแปร ที่กำหนดที่ทำการเก็บข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตตามใบ (บร. 1-12) และเก็บข้อมูลจากสำเนาราชการ กชช 2 ค. จปฐ. กทบ. 2-3 และจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีข้อมูลแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการประเมิน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ – เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจนเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติได้หลากหลาย เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

ข้อมูลเชิงคุณภาพ – เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีการเชิงคุณภาพ อาทิ การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้านเข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

4. ผลการดำเนินงาน

จากการติดตามผล การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านเขาวง อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การบรรลุจุดประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน เขาวงบรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านเขาวง เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และจะมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะชาวบ้านเห็นความสำเร็จของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านเขาวง จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านเขาวงเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมดยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านเขาวง มีความสามัคคีกันดีในระหว่างเครือข่าย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านเขาวง มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ พึ่งพาซึ่งกันและกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสิทธิภาพของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบท

เรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก เช่น ปัญหาผลผลิตราคาตกต่ำ ทำให้ขาดทุนในการทำการทำเกษตร

1.2 ปัจจัยด้านลบ

1.2.1 คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปใช้หนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

1.2.2 คนในชุมชนยังขาดหน่วยงานทางราชการเข้ามาส่งเสริมในด้านต่าง ๆ เช่น การตลาดให้กับชุมชน

1.2.3 คนในชุมชนยังไม่กล้าลงทุนทำโครงการกับกลุ่มเท่าที่ควร เพราะยังไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน

1.2.4 คนในชุมชนมีอาชีพการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่กล้าที่จะลงทุนมาก พอถึงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตจึงมีราคาต่ำ

1.2.5 การนำเงินกองทุนไม่ใช้ในด้านอื่นที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของรัฐ แต่ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่ง

5. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกประกอบอาชีพ เกษตรกร องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

6. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน หมู่บ้านเขาวง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีความขยันอดทน มีความรักใคร่ปรองดองกันในครอบครัว มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร มีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรม นอกจากนี้ชุมชนยังสามารถร่วมกันแก้ปัญหาโดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบต่าง คือ

6.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไปประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

6.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินการสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าเก่า

6.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในหมู่บ้าน

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากระเบียบข้อบังคับ

7.1 กองทุนหมู่บ้าน บ้านเขาวงมีระเบียบกองทุนหมู่บ้านที่ได้อยู่แล้ว จึงคิดว่าไม่น่าที่ปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน อยากให้แก้ไขระบบเครือข่าย เพราะส่วนมากจะทำอะไรในหมู่บ้านใช้ระบบเครือข่ายทั้งนั้น

7.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการจัดทำบัญชีที่รัดกุม และจัดทำทุกเดือนเพราะที่ผ่านมาคณะกรรมการยังบกพร่อง เรื่องการจัดทำบัญชี

7.3 ข้อเสนอแนะเงินนำไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของกองทุน

ข้อเสนอที่ 1 ควรมีหน่วยงานทางราชการเข้ามาช่วยเหลือแนะนำในด้านต่างๆ เช่น กระบวนการผลิต การตลาด ให้กับชุมชน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีวิทยากรหรือผู้ที่มีความรู้มาแนะนำให้ความรู้เพื่อให้สามารถขยายงานให้เติบโตได้

ข้อเสนอแนะสำหรับค้ำคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ถ้ามีโอกาสได้ทำการค้ำคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม ควรมีการค้ำคว้าวีเรื่องธุรกิจชุมชนท้องถิ่น “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ทำอย่างไรให้อยู่รอด และยั่งยืนตลอดไป เป็นที่ยอมรับของตลาด ไม่เป็นสินค้าเฉพาะในชุมชนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กสิกรไทย ธนาคาร, 2544 รายงานประจำปี (http://www.gotoktb.com/pdf/Financial Statement/KTB 2001_____ Thai . pdf)
- คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา , 2545
- จำเนียร สุขหลายและคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล” ในหนังสือรวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง ชัยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ 2544 : 221 – 234))
- ไทยรัฐ วันศุกร์ที่ 4 มกราคม 2545
- รัชช มกรพงษ์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทไทย , 2537
- มติชนรายวัน 4 มกราคม 2545
- มติชนรายวัน วันเสาร์ 20 กรกฎาคม 2545 หน้า 6
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านเขาวง หมู่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ,2544
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) (ฉบับที่ 3) , 2544 และฉบับที่ 4 2545 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2544 สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544
- โรงเรียนบ้านเขาวง หมู่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 12 มกราคม 2544
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย “ชุดวิชาสารนิพนธ์” (Substantive Report) หลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ,2545
- สำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอปากช่อง ตุลาคม, 2537
- อนามัยตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา, 2544